

Staroń, Olimpia

Materiały kartograficzne i techniczne do odbudowy i rozbudowy Warszawy w świetle potrzeb badań naukowych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 11/4, 414-415

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ste posiedzenie w Krakowie z okazji 400 rocznicy wydania *Miernickiej nauki* Grzepskiego oraz podjęto decyzję o przygotowaniu do druku pracy doc. S. Kryńskiego o historii triangulacji w zaborze pruskim.

J. Bb.

ROZPRAWA DOKTORSKA O HIERONIMIE PINOCCIM

Dnia 11 czerwca 1965 r. na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego odbyła się obrona rozprawy doktorskiej starszego asystenta Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN, mgr Karoliny Targosz-Kretowej: *Hieronim Pinocci, reprezentant kultury naukowej w Polsce w XVII w.*¹. Promotorem doktoratu był prof. Henryk Barycz, a recenzentami rozprawy: doc. Leszek Hajdukiewicz, kierownik Archiwum UJ, oraz prof. Mieczysław Brahmer z Uniwersytetu Warszawskiego. W tydzień później Rada Wydziału nadała mgr Targosz-Kretowej stopień doktora nauk humanistycznych.

DOKTORAT NAUK FARMACEUTYCZNYCH ZA PRACĘ Z ZAKRESU HISTORII FARMACJI

W dniu 30 czerwca br. Rada Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej w Warszawie nadała stopień doktora nauk farmaceutycznych starszemu asystentowi Zakładu Historii i Techniki PAN, mgr Barbarze Rembielińskiej-Kuźnickiej za pracę *Ewolucja akademickiego nauczania farmacji w Polsce w latach 1783—1930*. Promotorem pracy był prof. Stanisław Konopka, recenzentami zaś: doc. Ludmiła Krakowiecka z Akademii Medycznej w Poznaniu i prof. Henryk Bukowiecki.

MATERIAŁY KARTOGRAFICZNE I TECHNICZNE DO ODBUDOWY I ROZBUDOWY WARSZAWY W ŚWIETLE POTRZEB BADAŃ NAUKOWYCH

Zagadnienie gromadzenia i archiwalnego opracowywania materiałów kartograficznych i technicznych jest problemem, któremu polskie koła naukowe poświęcają w ostatnich latach coraz więcej uwagi. Stworzenie pełnowartościowej bazy źródłowej dla badań nad rozwojem urbanizacji, urbanistyki i sił wytwórczych oraz nad historią techniki nie jest zadaniem prostym ani łatwym. Aby je należyście rozwiązać, konieczna jest ścisła współpraca trzech zainteresowanych stron: twórców tych materiałów, tj. projektantów, archiwistów, którym powierzono obowiązek ich gromadzenia i udostępniania, oraz historyków różnych specjalności, którym materiały te potrzebne są do badań naukowych.

Nawiązując do niedawnych (w 1965 r.) uroczystości związanych z 700-leciem istnienia oraz dwudziestą rocznicą wyzwolenia Warszawy, państwowa służba archiwalna zorganizowała w Warszawie w dniu 28 marca br. konferencję naukową, której przewodniczył naczelny dyrektor archiwów państwowych Leon Chajn. Celem konferencji było przedstawienie stanu bazy źródłowej w zakresie materiałów kartograficznych i technicznych, obrazujących budowę, odbudowę i rozbudowę Stolicy oraz przedyskutowanie podstawowych problemów związanych z ich gromadzeniem. Udział w naradzie wzięli urbaniści, architekci, historycy oraz archiwiści.

¹ Por. w nrze 3/1963 „Kwartalnika” (s. 463) informację o referacie mgr Targosz-Kretowej na temat Pinociego na posiedzeniu Zespołu Odrodzenia Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN.

Problematykę konferencji ograniczono do trzech podstawowych zagadnień: urbanistyki, architektury zabytkowej i przemysłu. Zagadnienia te zostały omówione w trzech referatach: *Materiały kartograficzne do dziejów pomiarów i planowania Warszawy (urbanistyczne, architektoniczne i przemysłowe) od czasów najdawniejszych do 1918 r. w zasobie Archiwum Głównego Akt Dawnych* (dr Daniela Kosacka, AGAD); *Dokumentacja techniczna do urbanistyki i architektury zabytkowej Warszawy w latach 1918—1965* (mgr Jadwiga Szymańska-Pętała, Archiwum Państwowe m. st. Warszawy i województwa Warszawskiego); *Dokumentacja projektowo-kosztorysowa odbudowy i rozbudowy przemysłu warszawskiego z lat 1944—1965* (mgr Olimpia Staroń, Archiwum Akt Nowych). Szczegółowa analiza stanu faktycznego dokonana przez referentki ukazała ogromne braki w zakresie materiałów dokumentacyjnych dotyczących stolicy. Głównym wnioskiem, zmierzającym do częściowego chociaż uzupełnienia istniejących braków, był apel o podjęcie akcji scalania materiałów zastępczych lub uzupełniających nie tylko w skali krajowej, ale i międzynarodowej. Nie lepiej wygląda sytuacja w zakresie dokumentacji z pierwszych lat powojennych, przy czym główną przyczyną jej niszczenia był brak zrozumienia dla jej historycznej wartości. Innego rodzaju trudności nasuwają materiały z lat pięćdziesiątych i późniejsze; ich masowość stwarza konieczność wnikliwej selekcji i oceny, której dokonać można tylko przy współudziale wszystkich zainteresowanych.

Po referatach wywiązała się ożywiona dyskusja, w której głos zabierali przede wszystkim historycy techniki, urbaniści i architekci. Z wszystkich wypowiedzi przebiegało poruszenie przedstawionym w referatach stanem materiałów, a wielu dyskutantów zgłaszało konkretne wnioski mające na celu poprawę sytuacji. Z najciekawszych wymienić można następujące: scentralizowane przechowywanie materiałów kartograficznych i technicznych; powołanie „resortowych organów opiekuńczych”, których zadaniem byłaby współpraca z archiwami w zakresie zabezpieczania cennych archiwaliów; opracowanie i opublikowanie zbioru planów Warszawy.

Wyniki konferencji podsumowała dr Maria Bielińska, zastępca naczelnego dyrektora archiwów państwowych, stwierdzając konieczność wydania przepisów prawnych, które nakładałyby na instytucje będące twórcami omawianych materiałów obowiązek ich racjonalnego przechowywania i archiwalnej kwalifikacji. Poinformowała ona również zebranych, że w druku znajduje się część pierwsza *Katalogu planów Warszawy od czasów najdawniejszych do r. 1795*.

Olimpia Staroń

ROK MUZEÓW I ZABYTKÓW TECHNIKI

Realizując uchwały konferencji *Zabytki i tradycje techniki w Tysiąclecie Państwa Polskiego*, która odbyła się w Warszawie w listopadzie 1964 r.¹, Ministerstwo Kultury i Sztuki ogłosiło rok 1965 — *Rokiem Muzeów i Zabytków Techniki*.

Decyzja ta była przejawem dążenia do rozwoju muzealnictwa technicznego oraz intensyfikacji ochrony zabytków techniki w Polsce. Jak wiadomo bowiem, stan tej dziedziny muzealnictwa i ochrony zabytków nie jest zadowolający, zwłaszcza na tle innych osiągnięć naszej kultury. Ogłoszenie Roku miało więc na celu wskazanie głównego kierunku działalności zainteresowanych instytucji i organów administracji państwowej oraz popularyzację tego kierunku wśród społeczeństwa, a przede wszystkim wśród środowisk technicznych.

¹ Por. sprawozdanie z tej konferencji w nrze 3/1965 „Kwartalnika” s. 470.